2018-2019

Shivaji College Hingoli

The South Asian Academic Research Chronicle

Vol. IV Special Issue 2: September 2018

Proceedings of One Day National Conference held [redacted]

Table of Content

Sr. NO	Title	Author	Page No.
1	Key Note Address Revolution in Indian Higher Education and participative role of Academic libraries	Dr. Vaishali Praful Gudadhe (Choukhande)	1-6
2	Measures for Qualitative Scientific Communications	Dalvi, Mahesh and Dahibhate, N.B	7-21
3	A Bibliometric study of scholarly published literature on Bibliometrics in DJLIT during 1998-2018	Dr. Shahaji S. Waghmode	22-32
4	Bibliometrics Study	Prof. Bhise Kiran Rangnath	33-38
5	Bibliometric Study	Dr. Telke Sudhakar B.	39-42
6	A Bibliometric Study	Shankpale J.R.	43-48
7	Bibliometric Study of Annals of Library and Information Studies	Dr. Nitesh V. Chore	49-59
8	Doctoral dissertations in Education Submitted to Andhra University and Acharya Nagarjuna University: A Bibliometric Study	Lathkar, R.A & Dr. Kulkarni, J.N	60-70
9	Authorship Pattern in Annals Of Library and Information Studies	Dr. Nitesh V. Chore	71-81
10	Analysis of Citation Patterns in Indian Bar Review	Dr. Sangeeta Ajay Mahajan	82-96
11	Copyrights in India	Prof. Kamlakar Suryavanshi	97-104
12	Copyright Act And Role of Libraries	Khadiwale Vijaykumar Vithalrao	105-108
13	Copyright and Digital Era: A Focus on LIS Professional	Dr. V.V.Giri	109-117
14	E-Information Literacy of Under Graduate Students in Nanded District: A Study	Patade; Ghogare & Mortale	118-124
15	Information Literacy for E-resources in Academic Libraries: A Study	Dr. Ashok L. Kolambikar	125-1[illegible]
16	Information Literacy in Higher Education	Dr.Bharat R. Lokalwar	130-137
17	Information Literacy	Vijay R. Gaikwad	138-141
18	Information Literacy And The Role Of Librarian	Dr. D. T. Ghatkar	142-146

T.C.
Assistant Professor
Shivaji College,Hingoli.
Tq.& Dist.Hingoli.(MS.)

PRINCIPAL
Shivaji College
Hingoli.Dist.Hingoli

44	Academic Libraries and E-learning in Present Era	Dr. Nandkishor S. Patade & Mandakini S. Rathod	300-304
45	IPR' and Copyright Awarness: An Overview	Dr. Paithankar Rajeev R & Miss. Vandana V.Jadhav	305-311
46	बारकोड: ग्रंथलयाकरिता उपयुक्त तंत्रज्ञान	गोपाल राजाराम पाटील	312-318
47	बौद्धिक संपदा अधिकार व ग्रंथालय	राजेश गोरे आणि सुनील आंबटवाड	319-324
48	बिब्लिओमेट्रिक्स साहित्याचा दर्जा मापण्याचे तंत्र	विठ्ठल विश्वनाथ जाधव	325-328
49	माहिती साक्षरता काळाची गरज	अनिल आनंदराव जेवळीकर आणि विलास गोपीनाथराव किरदंत	329-332
50	महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठे क़ायदा: ग्रंथपाल व ग्रंथालयचे अधिकार आणि जबाबदारी	संतोष कीर्तनकार	333-336
51	बाबूराव पाटील कला व विज्ञान महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यामध्ये असणाऱ्या माहिती साक्षरता या कौशल्याचा शोध एक अभ्यास	महादेव नागनाथ चव्हाण	337-350
52	माहिती साक्षरता	जाधव मरोटी बालाजी	351-355
53	नांदेड व बीड जिल्ह्यातील अनुदानित महाविद्यालयातील ग्रंथालयात सिक्स सिग्मा या तंत्राचा प्रभाव: तुलनात्मक अभ्यास	धनंजय एल मोतेवार & डॉ. सौ शलिनी एम साखरकर & डॉ. भरत आर. लोकलवार	356-359
[redacted]	शरदचंद्र पवार ग्रंथालय व महितीशास्त्र महाविद्यालय तरोडा (ना.)नांदेड येथे सादर आलेल्या एम. एल. आय. एस सी लघुशोध प्रबंधाचा बिब्लिओमेट्रिक्स अभ्यास	[redacted]	[redacted]
55	माहिती साक्षरता	प्रतिभा लक्ष्मण वराडे	365-369
56	उल्लेख विश्लेषण	दत्तराम रामजी रगडे	370-374
[redacted]	[redacted] ग्रंथालयात माहिती साक्षरतेची गरज	[redacted]	[redacted]
58	स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड सलग्नीत महाविद्यालयातील विज्ञान विषयाचे अध्यापन करणाऱ्या प्राध्यापकाच्या वाचन विषयक सवयी/ संस्कृती एक अभ्यास	सिद्धिकी नईम अहमद & डॉ. शलिनी एम. साखरकर	378-380
59	माहिती साक्षरता एक गरज	सोळके दत्ता सोपानराव	381-384
60	Digital Revolution in Higher Education	Dr. Govind N. Bhusare	385-391
61	Data Refining	R. G. Dharmapurikar and Arun Hambarde	392-401
62	Information Literacy : Changing Role Of Academic Libraries	Dr.Kate Namdev Ramkishan	402-408
63	के. के. एम. महाविद्यालयातील ग्रंथालयातील सर्वोत्तम कार्यपद्धती- एक अभ्यास		409-418
64	साईण्टोमेट्रिक्स बिब्लिओमेट्रिक्स एक संशोधन तंत्र	धोटे वैशाली नरहरि	414-417
65	NAAC recommended best practices in College Library: Special Reference to Shivaji Mahavidyalaya, Udgir	V. M. Pawar & U. R. Agahv	418-424
66	उच्च शिक्षण : विकास आव्हाने आणि सुधारणा	डॉ. डी. एम. कदम	425-429
67	Role of NAAC in Academic Libraries	Shinde Maya Uddhavrao	430-

The South Asian Academic Research Chronicle
ISSN 2454 - 1109
A Peer Reviewed Refereed and Indexed International Inter Disciplinary Open Access Monthly e-Journal

शरदचंद्र पवार ग्रंथालय व माहितीशास्त्र महाविद्यालय तरोडा (ना.) नांदेड येथे सादर झालेल्या एम. एल. आय. एस. सी. लघुशोध प्रबंधाचा बिब्लीओमेट्रीक्स अभ्यास.

डॉ. पवार जी. आर.

ग्रंथपाल
शिवाजी महाविद्यालय , हिंगोली.
ganpatpawar3@gmail.com

- **सारांश :**

प्रस्तुत शोध निबंधात "शरदचंद्र पवार ग्रंथालय व माहितीशास्त्र महाविद्यालय तरोडा (ना.) नांदेड येथे सादर झालेल्या एम.एल.आय.एस.सी. साठी सादर लघुशोध प्रबंधाचा बिब्लीओमेट्रीक्स अभ्यास" या विषयावर संशोधात्मक अभ्यास केला आहे. या महाविद्यालयामध्ये २००९-२०१० व २०१०-२०११ या दो शै. वर्षामध्ये सादर झालेल्या एकुण २८ लघुशोध प्रबंधामध्ये ६१७ उध्दरण मिळाले आहेत. या पैकी शै. वर्ष २००९-२०१० मध्ये २२७(३६.७९ %) व शै. वर्ष २०१०-२०११ मध्ये ३९० (६३.२०%) उध्दरण प्राप्त झाले आहेत. या उध्दरणावरुा विश्लेषण करण्यात आले आहे

- **महत्वाच्या संज्ञा :**

उध्दरण विश्लेषण, लेखकाुसार ,लेखाच्या दर्जाुसार, मार्गदर्शकाुसार, साधाुसार ,वर्गीकरणाुसार अभ्यास केला आहे.

- **प्रस्तावाा :**

ग्रंथालयात येणा-या साहीत्यावर विविधप्रकारे प्रक्रिया करूा ज्ञााच्या विकासाचे वेध घेण्याचा प्रयत ग्रंथपाल करीत असतात. प्रामुख्याो हा वेध ग्रंथालय व्यवस्थापाासाठी घेतला जातो. उध्दरण विश्लेषण हे असेच एक तंत्र आहे. संशोधापर लिखाात उध्दरणांाा अतिशय महत्व आहे. सर्वसाधारणपणे माहितीपर लिखाण वर्तमाा पत्रे किंवा संकिर्ण ाियतकालीकात प्रकाशित केले जाते. त्यांाा उध्दरण देण्याची प्रथा ााही. ठराविक विषयावरील संशोधापर लिखाण जे विशिष्ट ाियतकालिकात प्रकाशित होते त्यांाा उध्दरणे दिलेली आढळतात. उध्दरण म्हणजे लेखांच्या शेवटी दिली जाणारी वाचा साहित्यांची यादी.सदरील संशोधासाठी "शरदचंद्र पवार ग्रंथालय व माहितीशास्त्र महाविद्यालय तरोडा (ा.) ांदेड येथे सादर झालेले एम. एल. आय. एस. सी.साठी सादर लघुशोध प्रबंधाचा बिब्लीओमेट्रीक्स अभ्यास" या विषयावर संशोधा करणार आहे. या महाविद्यालयामध्ये २००९-२०१० ते २०१०-२०११ या दो वर्षाच्या कालावधीमध्ये एकुण २८ लघुशोध प्रबंध सादर झाले आहे.त्यामध्ये एकुण ६१७ उध्दरण मिळाले.

- **ग्रंथमिती / ग्रंथमापा :**

ग्रंथसुची बिब्लीओग्राफी हा शब्द ग्रीक बिब्लीओा म्हणजे ग्रंथ व ग्रोफा म्हणजे लिहणे या शब्दापासुा ाािर्माण झाला आहे. म्हणुा ग्रंथसुची म्हणजे ग्रंथलेखा असे म्हणता येईल. पण पुढे त्यात बदल होऊा ग्रंथाविषयी लेखा असा अर्थ प्रचारात आला. मुद्रण कलेच्या

T.C.
Assistant Professor
Shivaji College,Hingoli.
Ta.& Dist.Hingoli.(M.S.)

PRINCIPAL
Shivaji College
Hingoli.Dist.Hingoli

The South Asian Academic Research Chronicle
ISSN 2454 - 1109
A Peer Reviewed Refereed and Indexed International Inter Disciplinary Open Access Monthly e-Journal

शोधामुळे प्रकाशित साहित्यात मोठया प्रमाणात वाढ होत गेली अभ्यासु लोकांाा त्यांचे ज्ञाा अद्यावत ठेवण्यासाठी ग्रंथसुचीची गरज भासु लागली.

- **बिब्लीओमेट्रीक्सची व्याख्या :**

१) **Mr. Hawking :** "Quantitative analysis of the Bibliographic features of a body of Literature".

२) **Mr. Alan Priched :** "Bibliometrics as the application mathematical methods to books and other media of commucation".

- **संशोधाची उद्दिष्टे :**

१) शोधाचे कालक्रमाुसार वर्गीकरण करणे.

२) संशोधकाप्रमाणे वर्गीकरण करणे.

३) मार्गदर्शकांी किती संशोधकांा मार्गदर्शा केले त्याुसार वर्गीकरण करणे.

४) मार्गदर्शकाुसार वर्गीकरण करणे.

५) उध्दरणाुसार वर्गीकरण करणे.

- **संशोधा पध्दती :**

संशोधा करताा संशोधकी दोा वर्षाचा कालावधी घेतला आहे. शै. वर्ष २००९-२०१० ते २०१०-२०११ या दोा वर्षामध्ये एकुण २८ लघुशोध प्रकाशित झाले आणि त्या लघुशोध प्रबंधामध्ये एकुण ६१७ उध्दरण आढळुा आले आहे. त्याचा विश्लेषण विषयाुसार ,संशोधकाप्रमाणे, मार्गदर्शकाप्रमाणे,वर्गीकरणाप्रमाणे व सारणीद्वारे करणार आहे.

१) लघुशोध प्रबंधाचे विश्लेषण

तक्ता क्र. १. लघुशोध प्रबंधाचे विश्लेषण

अ. क्र.	वर्ष	लघुशोध प्रबंधाची संख्या	टक्केवारी
१.	२००९-२०१०	१२	३६.७९
२.	२०१०-२०११	१६	६३.२०
		२८	१००

तक्ता क्र. १ मध्ये असे िदर्शाास आले की शै. वर्ष २००९-२०१० व २०१०-२०११ या दोा वर्षामध्ये एकुण २८ लघुशोध प्रबध सादर झाले. सर्वात जास्त लघुशोध प्रबध २०१०-२०११ मध्ये एकुण १६ उपलब्ध झाले. तर २००९-२०१० मध्ये एकुण १२ लघुशोध प्रबंध सादर झाल्याचे दिसुा आले.

The South Asian Academic Research C
ISSN 2454 - 1109
A Peer Reviewed Refereed and Indexed International Inter Disciplinary Open Acce

२. संशोधकाप्रमाणे वर्गीकरण

तक्ता क्र. २. मध्ये संशोधकाप्रमाणे वर्गीकरण दर्शविणारा तक्ता

अ.क्र.	वर्ष	संशोधक संख्या	मुले	मुलाची टक्केवारी	मुली	मुलीची टक्केवारी
१.	२००९-२०१०	१२	०६	४२.८५	०६	४२.८५
२.	२०१०-२०११	१६	०८	५७.१४	०८	५७.१४
		२८	१४	१००	१४	१००

वरील तक्ता क्र.२ वरून असे ादिर्शाात येते की, शै. वर्ष २००९-२०१० मध्ये एकुण १२ प्रबध सादर झाले . त्यामध्ये ६ (४२.८५) मुली व ६ (४२.८५) मुले या संशोधकाांी संशोधा केले आहे.तर सर्वात जास्त प्रबंध शै. वर्ष २०१०-२०११ मध्ये १६ असल्याचे आढळुा आले आहे. त्यापैकी ८(५७.१४) मुले व ८(५७.१४) मुलीाी संशोधा केल्याचे दिसुा आले आहे.

३. मार्गदर्शकाुसार वर्गीकरण

तक्ता क्र. ३. मार्गदर्शकाासार वर्गीकरण दर्शविाारी तक्ता

अ.क्र.	वर्ष	मार्गदर्शकाची संख्या	पुरूष	टक्केवारी	महिला	टक्केवारी
१	२००९-२०१०	०४	०४	५०	-	-
२	२०१०-२०११	०४	०४	५०	-	-
		०८	०८	१००		

वरील तक्ता क्र. ३ मध्ये असे ादिर्शास आले की, शै. वर्ष २००९-२०१० ते २०११-२०१२ या कालावधीमध्ये एकुण ८ पुरूष मार्गदर्शकाांी मार्गदर्शा केले आहे. तर महिला मार्गदर्शकांची संख्या शुय आहे.

४.संशोधकाांी कीती संशोधकांाा मार्गदर्शा केले

तक्ता क्र. ४ मध्ये मार्गदर्शकाुसार किती संशोधकांाा मार्गदर्शा केले हे दर्शविणारा तक्ता

अ.क्र.	मार्गदर्शकांचे ाांव	मुले	मुलांची टक्केवारी	मुली	मुलीची टक्केवारी	एकुण	एकुण टक्केवारी
१	लोकरे एस.बी.	३	२१.४२	२	१४.२८	५	१७.८५
२	पोहरे पी. एस.	५	३५.७१	३	२१.४२	८	२८.५७
३	साबळे एम.एस.	६	४२.८५	८	५७.१४	१४	५०

T.C.
Assistant Professor
Shivaji College, Hingoli.
Tq.& Dist.Hingoli.(MS)

PRINCIPAL
Shivaji College
Hingoli.Dist.Hingoli

nitro PDF

The South Asian Academic Research Chronicle
ISSN 2454 - 1109
A Peer Reviewed Refereed and Indexed International Inter Disciplinary Open Access Monthly e-Journal

४	ाागरगोजे	-	-	१	७.१४	१	३.५७
		१४	१००	१४	१००	२८	१००

वरील तक्ता क्र.४ मध्ये असे लक्षात येते की ,साबळे एम. एस. यांाी सर्वात जास्त १४ (५०) टक्के संशोधकांाा मार्गदर्शा केले आहे.त्यामध्ये ८ मुली व ८ मुलांाा मार्गदर्शा केले आहे.तर सर्वात कमी ाागरगोजे बी. ए. यांाी १ संशोधकांाा मार्गदर्शा केले आहे.

५. मार्गदर्शकाचा दर्जाुसार वर्गीकरण

तक्ता क्र. ५ मध्ये मार्गदर्शकाचा दर्जा दर्शविणारा तक्ता

अ.क्र.	मार्गदर्शकाचे ाांव	संशोधकाची संख्या	दर्जा	टक्केवारी
१	साबळे एम. एस.	१४	१	५०
२	पोहरे पी. एस.	८	२	२८.५७
३	लोकरे	५	३	१७.८५
४	ाागरगोजे बी.ए.	१	४	३.५७

तक्ता क्र. ५ वरून असे लक्षात येते की साबळे एम. एस. यांाी एकुण १४ (५०) टक्के संशोधकांाा मार्गदर्शा केले आहे. त्यांचा दर्जा क्र. १ आहे. त्या खालोखाल पोहरे पी. एस. यांाी ८ (२८.५७) टक्के संशोधकांाी मार्गदर्शा केले त्यांची दर्जा क्र. २ आहे. तर सर्वात कमी ाागरगोजे बी.ए. यांाी १ (३.५७) टक्के संशोधकांाा मार्गदर्शकांाा केले आहे. त्यांचा दर्जा क्र.४ आहे.

६. उल्लेखित साधांांचा माहिती विश्लेषण

तक्ता क्र. ६ मध्ये उल्लेखित साधांाचा माहिती विश्लेषण दर्शविणारा तक्ता

अ.क्र.	साधााची ाांवे	उल्लेखित साधााची संख्या	टक्केवारी	उल्लेखित साधााची एकत्रित संख्या	टक्केवारी
१	ग्रंथ	५५७	९०.२७	५५७	९०.२७
२	प्रबंध	१२	१.९४	५६९	९२.२२
३	वेब	२६	४.२१	५९५	९६.४३
४	गॅझेटियर	१२	१.९४	६०७	९८.३७
५	र्जाल	०६	०.९७	६१३	९९.३५
६	सेमीाार	०२	०.३२	६१५	९९.६७

Assistant Professor
Shivaji College, Hingoli.
Tq.Dist.Hingoli.(MS.)

nitro PDF

The South Asian Academic Research Ch
ISSN 2454 - 1109
A Peer Reviewed Refereed and Indexed International Inter Disciplinary Open Access M

७	वृत्तपत्र	०२	०.३२	६१७	१००

वरील तक्ता क्र. ६ मध्ये उल्लेखित साधाचा माहिती विश्लेषण दर्शविणारा तक्त्यामध्ये ग्रंथामधील उल्लेखिताची संख्या सर्वात जास्त ५५७ (९०.२७%) एवढी आहे. त्या खालोखाल वेबमधील उल्लेखिताची संख्या २६ (४.२१%) आहे. तर सर्वात कमी सेमीार व वृत्तपत्र प्रत्येकी २-२ (०.२ %) उल्लेखिताची संख्या आहे.

७ उल्लेखिताचे विश्लेषण

तक्ता क्र.७ मध्ये उल्लेखिताचे विश्लेषण दर्शविणारा तक्ता

अ. क्र.	वर्ष	प्रबधाची संख्या	उल्लेखित संख्या	उल्लेखित टक्केवारी	एकत्रितउल्लेखित संख्या	एकत्रितउल्लेखित टक्केवारी
१	२००९-२०१०	१२	२२७	३६.७९	२२७	३६.७९
२	२०१०-२०११	१६	३९०	६३.२०	६१७	१००
		२८	६१७	१००		

तक्ता क्र.७ मध्ये शै. वर्ष २००९-२०१० व २०१०-२०११ या दो वर्षाच्या कालावधि एकुण ६१७ उल्लेखिते आढळु आले आहे. शै. वर्ष २०१०-२०११ मध्ये ३९० (६३.२०%) आढळु आले . तर सर्वात कमी शै. वर्ष २००९-२०१० मध्ये २२७ (३६.७९%) उल्लेखित दिसु आले आहेत.

संदर्भ सुची

१) कोण्णूर, सुजाता.(२००७)." ग्रंथालयशास्त्र शब्दकोश." डायमंड प्रकाशा, पुणे.

२) पारखी,गंगाधर .(२००८). " ग्रंथालयशास्त्र परिचय."युव्हिर्सल प्रकाशा, पुणे.

३) थोरात, लक्ष्मण .(२००७). "ग्रंथालय माहितीशास्त्र.". डायमंड प्रकाशा,पुणे.

४) देवधर, विजय.(२००५). " ज्ञाव्यवस्थापा आणि ग्रंथपाला." ज्ञागंगोत्री, ाशिक.

५) मिश्रा, वि. ए., आणि कुलकर्णी जे. ए. (२०१२). "ग्रंथालय व्यवस्थापाची आधुिक तंत्रे." अरुणा प्रकाशा, लातूर.

६) फडके, वा. भा. (२००७). "ग्रंथालय संगणकीकरण आणि आधुीकीकरण." युव्हिर्सल प्रकाशा, पुणे.

७) कुलकर्णी , सु. अ. (२००५)." ज्ञाव्यवस्थापा व्या युगातील वे आव्हा." ज्ञागंगोत्री, ाशिक.

८) भोसे, प्र. अ. (२००८). "Annals of library science and documentation या ियतकालीकेतील लेखांचे विश्लेषण", (एम. फील. प्रबंध) परभणी.

९) "Master of library and information science",Annamalai University Annamalai.

T.C.

Assistant Professor
Shivaji College,Hingoli.
Tq.& Dist.Hingoli.(MS.)

PRINCIPAL
Shivaji College
Hingoli.Dist.Hingoli

nitro PDF

15